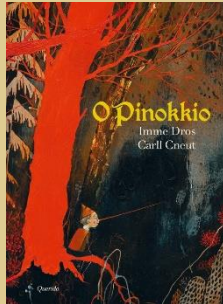

Inspiratiefiche

door Isabelle Dewilde

O Pinokkio

Auteur: Imme Dros

Illustrator: Carll Cneut

Uitgever: Querido

Over de makers

Imme Dros (1936) is een veelbekroonde Nederlandse schrijfster en vertaalster. Ze groeide op in Texel. Tijdens haar studie Nederlands ontmoette ze haar echtgenoot Harry Geelen, een illustrator. Samen maakten ze verschillende kinderboeken. Dros is vooral bekend om haar bewerkingen van klassieke verhalen zoals sprookjes, de Odyssee en de Ilias. Kenmerkend is haar vlotte schrijfstijl.

Carll Cneut (1969) is één van onze grootste Vlaamse illustratoren en heeft gaandeweg een eigen, unieke en zeer herkenbare stijl ontwikkeld. Hij schildert met acryl en zet hierbij vele lagen boven elkaar. In zijn prenten probeert Cneut ook een verteller te zijn. De tekst vertelt een eerste versie, de tekeningen een tweede. Cneut illustreerde al meer dan 30 boeken, zijn werk is inmiddels in meer dan 40 talen verschenen van het Hongaars tot het Japans en Koreaans. Toen hij als kind een oude, versleten versie van het boek Pinokkio las, greep het verhaal hem meteen. Sindsdien heeft hij een fascinatie voor dit verhaal en las hij er al ontelbare versies van. Hij werkte vier jaar aan dit boek.

Korte inhoud

Wanneer de oude speelgoedmaker Geppetto een stuk hout bewerkt, begint dit plots te gillen. Uit het hout komt een ondeugende marionet tevoorschijn. Een marionet die zelf beweegt en praat, zijn naam is Pinokkio. Pinokkio droomt ervan een echte jongen te worden en stapt onwetend en naïef de wereld in. Maar een echte jongen word je niet zomaar, vertelt de Blauwe Fee, dat moet je verdienen. En dat blijkt nog niet zo gemakkelijk.

Klassieker

Het verhaal van Pinokkio van de Italiaanse auteur Carlo Collodi is een echte klassieker uit de jeugdliteratuur. Walt Disney maakte het verhaal wereldberoemd door zijn tekenfilm. Veel kinderen zullen de bewerking van Disney dan ook al kennen.

- Kende je het einde van Pinokkio al voor je aan het boek begon?
- Had je hierdoor meer of minder zin om aan het verhaal te beginnen?
- Wanneer je het verhaal al kende, vond je het dan nog spannend om te lezen?
- Was het verhaal anders dan dat je oorspronkelijk had gedacht? Waarom wel/niet?

Cover

Illustratie en tekst zijn in deze hervertelling evenwaardig aan elkaar. De tekeningen hebben een enorme impact op hoe je het verhaal ervaart. Hierdoor vat de cover (door de zeer aanwezige illustratie) de sfeer van het boek volledig. Je oog wordt direct getrokken naar het felrode vlak van de boom en de iconische lange neus van Pinokkio. De boom en de neus hebben dezelfde kleur rood. Is dit omdat beide van hout zijn gemaakt? De donkere achtergrond geeft het geheel een grimmige uitstraling. Pinokkio lijkt er echter geen last van te hebben, hij kijkt wat vrolijk, naïef voor zich uit.

- Weet iemand wie de figuur is op deze cover? (Pinokkio)
- Hoe weet je dat dit Pinokkio is? (de lange neus)
- Welke kleuren vallen op? (rood, zwart, blauw)
- Waarom denk je dat de illustrator de boom niet heeft uitgewerkt en fel rood heeft gelaten? (doordat de boom als een soort vlak in het rood is geschilderd valt de fijner uitgewerkte Pinokkio direct op)
- Denk je dat het een vrolijk / eng / spannend verhaal is? Waarom denk je dit? (de zwarte achtergrond in combinatie met het felle rood geven een akelige sfeer weer)
- Hoe denk je dat Pinokkio zich voelt? Kijk eens goed naar zijn gezichtsuitdrukking? (hij lijkt zich van geen kwaad bewust en kijkt een beetje vragend en lachend het donker tegemoet)
- Wat zie je nog op de cover? (een bos, bomen, planten)

Opdracht: covers vergelijken

In bijlage 1 vind je de oorspronkelijke cover van het boek en die van de Disney-film.

- Wat valt je op wanneer je de andere covers bekijkt, zie je gelijkenissen of vooral verschillen? (bv. het rode komt in de drie covers terug. De cover van de film is veel vrolijker)
- Welke Pinokkio is voor jou het meest herkenbaar? (de Pinokkio van Walt Disney hebben ze waarschijnlijk al eens ergens gezien)
- Welke Pinokkio zou jij het liefste zijn? En waarom?

Personages

Het hoofdpersonage van het verhaal is **Pinokkio**, pas ontstaan uit een stuk hout moet hij alles nog leren. Hierdoor staat hij heel naïef en onwetend in de wereld en maakt hij niet altijd de beste keuzes. Pinokkio is wel wat ondeugend: “Zodra hij een hand had, mepte hij. Zodra hij een voet had, schopte hij. En zodra hij een mond had, stak hij zijn tong uit.” (p.7) Pinokkio wil het allerliefst een echte jongen worden, maar dat gaat niet zomaar, dat moet je verdienen, vertelt de Blauwe Fee hem op pagina 48. Doorheen het verhaal leert Pinokkio uit zijn fouten en ontwikkelt zich van een houten pop die alleen aan zichzelf denkt tot een echte jongen die rekening houdt met anderen en verantwoordelijke keuzes maakt.

Geppetto is een speelgoedmaker die plots vader wordt van Pinokkio. Hij is zorgzaam en liefdevol en zet het geluk van Pinokkio boven dat van hemzelf. Door de fratsen van Pinokkio komt hij meermaals in de problemen, maar hij blijft in Pinokkio geloven. Het onvoorwaardelijke vertrouwen dat Geppetto in Pinokkio heeft, geeft Pinokkio de tijd en de kans om te bewijzen dat hij een echte jongen kan worden. De band tussen hem en Pinokkio is een rode draad doorheen het verhaal.

De Blauwe Fee is een soort moederfiguur en gids voor Pinokkio. Zij geeft hem zorg en ondersteuning wanneer het lijkt dat niets hem nog kan redden. Zij staat voor het goede en is degene die hem beloningen en straffen geeft afhankelijk van zijn gedrag. Zij probeert hem raad te geven en hem op het goede pad te brengen.

Vos en Kater zijn twee bedriegende en liegende schurken die alles zouden doen voor geld. Het zijn twee duistere figuren die niets goeds in zich hebben. Zij zijn de twee belangrijkste tegenspelers in het verhaal. Ze proberen Pinokkio te misleiden en hem van zijn pad af te brengen. Ze zijn bedriegers en proberen te profiteren van Pinokkio's naïviteit.

- De verteller noemt Pinokkio op pagina zeven ondeugend. Op pagina acht noemt Geppetto hem stout. “Wat is stout?” vraagt Pinokkio dan. Wat is volgens jou het verschil tussen ondeugend zijn en stout zijn? (Pinokkio moet nog leren wat hij wel mag en niet mag doen, hij doet dit niet met opzet) Kan je stout zijn wanneer je nog niet weet wat stout zijn is?
- Kijk samen naar de tekening op pagina negen. Pinokkio heeft hier alles in het huis van Geppetto wild rennend omgegooid. Wat vind jij van het gedrag van Pinokkio? (stout, ondeugend, grappig,...)
- Pinokkio wil graag een echte jongen worden, maar wat is dat ‘echt’ zijn?
- Welke personages zou je ‘slecht’ noemen en welke ‘goed’?
- Waarom denk je dat Pinokkio uiteindelijk een echte jongen wordt? (omdat hij leert om anderen te helpen en niet enkel aan zichzelf te denken)
- Op pagina 38 begraaft Pinokkio zijn munten op aanraden van Kater en Vos. Zou jij hetzelfde doen wanneer je Pinokkio was? Hoe zou je kunnen weten dat het niet klopt wat ze zeggen? (Wijsgeer de krekel heeft hem hiervoor gewaarschuwd op pagina 24)
- Welke rol speelt de Blauwe Fee voor Pinokkio? (een raadgever, moederfiguur)

Stijl

Imme Dros haar tekst is heel ritmisch en vlot. Ze schrijft met korte zinnen. Dit maakt het verhaal zeer toegankelijk en fijn om voor te lezen.

Carll Cneut werkt met tientallen lagen acrylverf op elkaar. Dit geeft zijn schilderijen vaak een zekere zwaarte. Opvallend in dit werk zijn de grote rode kleurvlakken en de vele onafgewerkte figuren. Cneut gebruikt nooit Photoshop. Zijn typerende vogels vind je ook in dit boek terug.

- Carll Cneut schildert graag heel gedetailleerd met het allerfijnste penseel. Kijk goed naar de tekening op pagina 50, kan je dit zien?
- Sommige vlakken zijn precies niet af, waarom zou Carl dit doen? (bv. om een balans te krijgen tussen de heel drukke en uitgewerkte delen en de meer rustigere stukken. / De gedetailleerde personages krijgen zo meer aandacht)
- Voel je het verschil tussen de tekst en de schilderijen? Waarin zit het verschil denk je? (de tekst bestaat uit korte zinnen, veel witruimte, heel speels. De schilderijen zijn zwaar, donker veel lagen op elkaar)
- De illustrator wilde naast zijn zware schilderijen ook wat luchtigheid en humor toevoegen. Hoe heeft hij dit gedaan? (door de kleine zwarte pentekeningen die rond de tekst staan).
- Welke tekenstijl vind je het mooiste? De uitgewerkte schilderijen of de kleine zwarte pentekeningen in de tekst?
- Kenmerkend voor Carll Cneut zijn de prachtig uitgewerkte vogels die hij schildert. Deze komen in zeer veel van zijn boeken terug. Hoeveel geschilderde vogels kan jij tellen in dit boek? (12)

Tijd

Dros liet grote stukken uit het oorspronkelijke verhaal weg om de vaart te behouden. Dit benoemt ze ook in haar tekst “Maar avonturen kosten tijd. Veel tijd. Pinokkio weet ervan mee te praten! Hij kreeg om iets te noemen ezelsoren. Omdat hij iets heel doms had uitgehaald. Zo dom, zo dom, zo ezelachtig dom, er zijn gewoon geen woorden voor te vinden. Dus kunnen we er beter over zwijgen.” (p.40)

Bijzonder aan dit boek is dat waar de tekst stukken weglaat, de illustraties deze wel vertellen. Zo zie je op pagina 42 tot 45 Pinokkio zijn reis naar Preteiland waar hij verandert in een ezel.

- Kijk naar de prenten op pagina 42, 43, 44 en 45. Wat denk je dat Pinokkio allemaal heeft beleefd?
- Kijk goed naar de prent op pagina 44. Zie jij Pinokkio tussen al deze jongens?
- Vind je het fijn dat het verhaal nu verteld wordt in prenten en niet meer in tekst?

Einde

Doordat Pinokkio zijn fouten erkent en ook bereid is om anderen boven zichzelf te stellen, maakt hij de transformatie van ondeugende houten pop naar echte jongen. Hij leert dat je niet enkel ‘goed’ moet willen zijn, maar dat je hiervoor ook ‘goed’ moet

doen. Op het einde van het verhaal komt alles goed. Pinokkio wordt een echte jongen en iedereen begint te dansen. Maar hier stopt Dros niet, ze laat Pinokkio nog even reflecteren op de evolutie die hij heeft gemaakt.

- Had je dit einde verwacht?
- Wat vind je van dit einde?

Lees samen nog eens de laatste zinnen van het boek. “En in de schommelstoel hing scheefgezakt een marionet van pijnboomhout... Pinokkio wreef weer zijn ogen uit: Was hij dat echt geweest? Een pop van hout? Een marionet?” (p.59)

- Waarom zou de schrijver deze laatste zinnen nog in het boek hebben gezet en is ze niet gestopt bij de zin: “Ze dansten tot ze niet meer konden”? (Door deze laatste zinnen ga je als lezer terugkijken op het verhaal. Je overloopt weer wat Pinokkio allemaal heeft meegemaakt als houten pop)
- Wat vind je van de tekening die op deze laatste bladzijde staat?

2

VERWERKING

Thema's

Eerlijkheid en leugens

Een centraal thema in het verhaal is het belang van eerlijkheid. Pinokkio's neus groeit telkens wanneer hij liegt. Dit symboliseert hoe leugens uiteindelijk altijd ontdekt worden en gevolgen hebben, niet alleen voor jezelf, maar ook voor anderen. Het verhaal leert dat eerlijkheid en transparantie belangrijk zijn voor vertrouwen en relaties.

- Wie liegt het vaakst in het verhaal? (Vos en Kater)
- Wat zou jij doen wanneer je neus langer wordt tijdens het liegen?
- Lukt het om nooit te liegen, denk je?
- Is het altijd slecht om te liegen?
- Is het altijd goed om eerlijk te zijn? (wat als je de tekening van je broer of zus heel lelijk vindt?)
- Wil je bevriend zijn met iemand die veel liegt?

Liefde en zorg

De band tussen Geppetto en Pinokkio speelt een belangrijke rol in het verhaal. Geppetto ziet Pinokkio als zijn zoon en geeft Pinokkio het vertrouwen om uiteindelijk te veranderen. Wanneer Pinokkio zijn vader redt uit de buik van de walvis toont ook Pinokkio dat hij voor zijn vader wil zorgen. Deze liefde leidt uiteindelijk tot Pinokkio's transformatie naar een echte jongen.

- Zou jij net als Geppetto zoveel vertrouwen hebben in Pinokkio en hem blijven zoeken en steunen?
- Denk je dat Pinokkio doorheen het hele boek evenveel van zijn vader hield? (ik denk het wel, hij wist toen nog niet wat hij mis deed door niet naar school te gaan en op avontuur te gaan)

- Op het einde van het verhaal zorgt Pinokkio heel goed voor zijn vader. Had je dit verwacht aan het begin van het verhaal?
- Wanneer zou jij het liefst de vriend zijn van Pinokkio. In het begin van het boek of op het einde? Waarom?

Reflectie: andere cultuurvormen

- Salvador Dali onderzoekt in zijn werk hoe hij dode, alledaagse dingen, levend kan maken, net zoals Pinokkio uit hout een mens wordt. Zie bv. Archeological Reminiscence of Millet's Angelus (<https://catalogues.salvador-dali.org/catalogues/en/heritageobject/451/>) of Bouche mystérieuse apparaissant sur le dos de ma nurse (www.christies.com/en/lot/lot-6283804).
- Walt Disney maakte met zijn film de meest iconische adaptaties van het verhaal Pinokkio. Deze film dateert van 1940. De manier waarop Pinokkio door Walt Disney wordt afgebeeld heeft een enorme impact op hoe veel mensen Pinokkio ook nu nog zien (zie bijlage 2).

Creatieve opdracht: maak je eigen marionet

MATERIAAL

- Bijlage 3
- 2 lege rolletjes Wc-papier
- Wit of gekleurd papier
- Schaar
- Stiften / kleurpotloden / verf
- Wiebeloogjes (je kan ze er ook op tekenen)
- Wol
- Stok
- Lijm

Carll Cneut is dol op vogels. Ook in deze tekeningen schilderde hij ze. Deze marionet wordt dan ook een vogel. Andere dieren kunnen met een beetje creativiteit uiteraard ook.

- Snijd een lege wc-rol doormidden om de kop van de vogel te maken. De andere rol mag heel blijven. Dit wordt het lichaam.
- Verf of teken de kop en het lichaam van de vogel in een kleur die je mooi vindt en laat deze drogen.
- Knip vleugels, een snavel, een staart,... uit papier en plak deze samen met de oogjes op de vogel.
- Maak vervolgens kleine gaatjes in de onder- en bovenkant van de kop. Maak ook in het lichaam gaatjes: twee voor de poten onderaan in het midden van het lichaam, twee aan de bovenkant van het lichaam (voor en achter).
- Knip twee stukken wol af voor de poten van de vogel. Rijg ze door de gaatjes aan de onderkant van het lichaam en voeg ook de parels toe voor de voeten. Maak grote knopen aan het einde van de wol om te voorkomen dat de parels eraf kunnen vallen.

- Maak met een stuk wol of een lang stuk papier de nek van de vogel en verbind de kop met het lichaam.
- Knip nog drie stukken wol af.
- Verbind de bovenkant van de kop met een stuk touw. Verbind dan de voorkant van het lijf met een stuk touw en verbind als laatste de achterkant van het lijf met het laatste touw.
- Knoop dan de losse uiteinden van de twee wollen draden aan de stok. Zorg ervoor dat de kop en het lichaam van de vogel op de juiste hoogte hangen.
- De marionet is nu klaar. Tijd voor een voorstelling!

3

VERDER LEZEN

- De fantastische verhalen van Tashi / Anna & Barbara Fienberg & Kim Gamble (ill.) (Ploegsma, 2021) www.boekenzoeker.be/de-fantastische-verhalen-van-tashi
- De kleine houten robot en de boomstam prinses / Tom Gauld (Lannoo 2022) www.boekenzoeker.be/de-kleine-houten-robot-en-de-boomstam-prinses
- Wolinoti, het houten kind / Dimitri Leue & Vanessa Verstappen (ill.) (Davidsfonds/Infodok, 2019) www.boekenzoeker.be/wolinoti-het-houten-kind

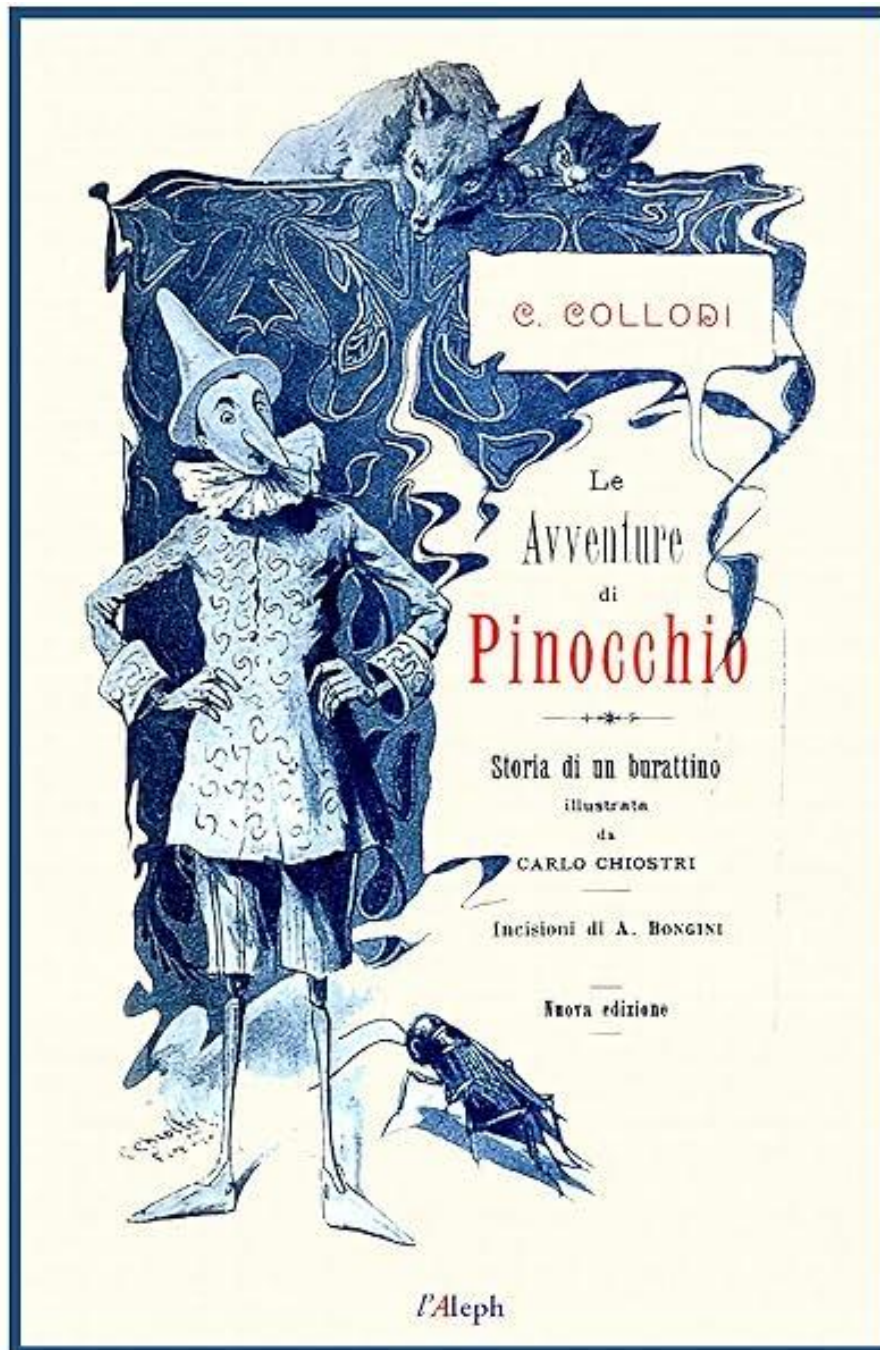

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Isabelle Dewilde, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

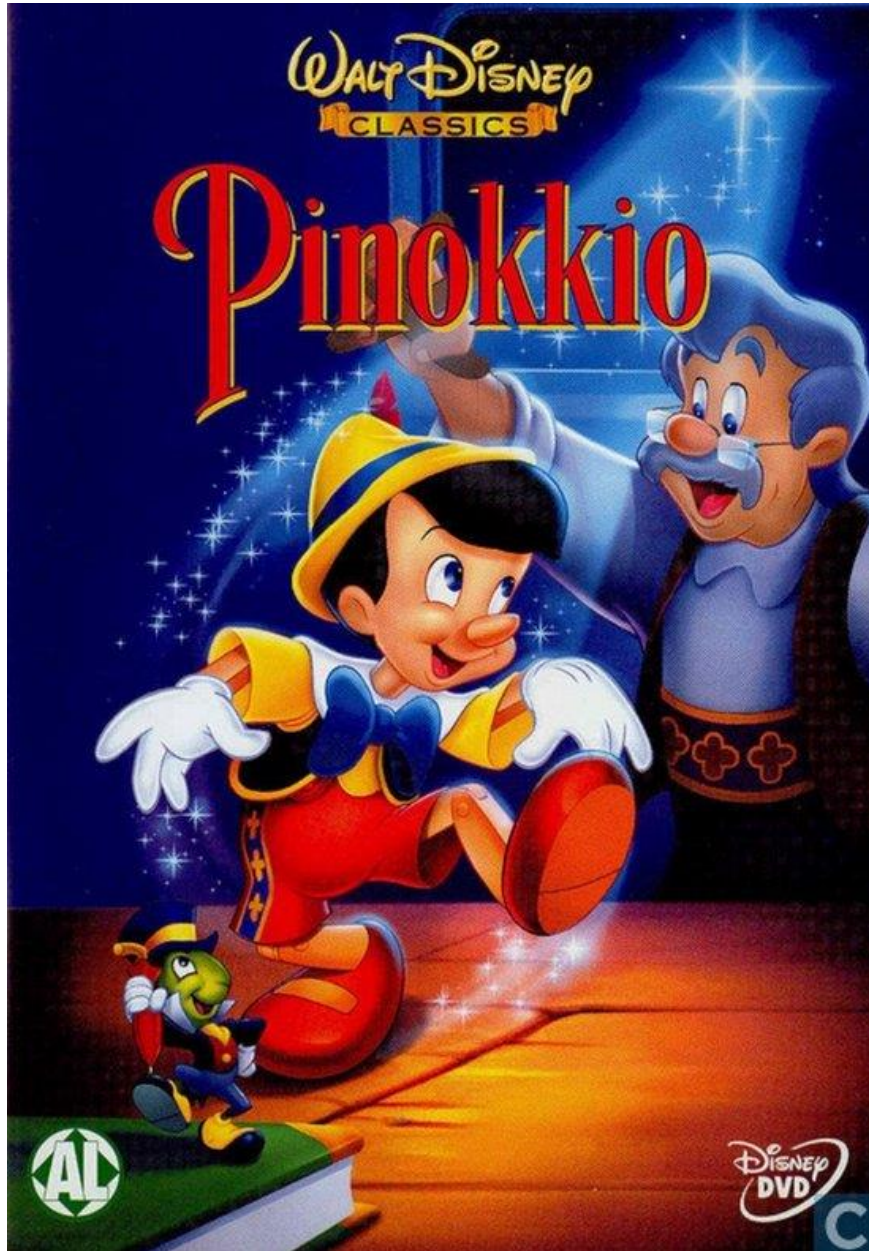
BIJLAGE 1

Oorspronkelijke cover van Pinokkio:

BIJLAGE 2

De versie van Walt Disney:

BIJLAGE 3

